

Оксана ЗАХАРОВА,

orcid.org/0000-0002-2143-7020

доктор історичних наук, професор,

Національна академія керівних кадрів культури та мистецтв

(Київ, Україна) irinamak67@ukr.net

ЦЕРЕМОНІЯ ІНАВГУРАЦІЇ ЯК ФАКТОР ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Церемонія інавгурації, будучи однією з форм візуальних комунікативних технологій, є ефективним механізмом публічної дипломатії, яка сприяє розвитку партнерських відносин між державами, вирішенню міжнародних проблем мирним шляхом.

У нормах церемоніалу полягає не тільки ідеологія, але й соціальна психологія суспільства, без адекватного тлумачення якої неможливо правильно зрозуміти поведінку державних діячів в конкретних ситуаціях, пов'язаних з їх офіційним статусом.

Церемонії інавгурації у США, Чехії, Литві, Латвії, Україні розглядаються у статті як фактор публічної дипломатії, яка є одним з інструментів створення іміджу держави, його привабливості для країн світової спільноти.

Сама специфіка інавгурації як суспільного феномена робить церемоніальне дійство своєрідною ілюстрацією звичаїв і смаків правлячої еліти, які також встановлюють рівновагу між учасниками церемонії і соціумом.

В результаті проведеного дослідження автор дійшов висновку, що церемонії інавгурації Президента США Барака Хусейна Обами і Президента Чехії Мілоша Земана найбільшою мірою, будучи факторами публічної дипломатії, сприяли побудові позитивного іміджу держави.

Історія церемоніальної культури свідчить про те, що в більшості випадків ставлення до церемонії вступу у владу – це ставлення до самої влади.

Кожен державний церемоніал – це програма чинної влади, тому як би свято не виконували в США традиції церемонії посвяти у владу, закладені ще в кінці XVIII століття, новообраний Президент приходить зі своєю програмою дій, що переслідує цілком конкретні цілі й завдання, продиктовані внутрішньою та зовнішньою політичними ситуаціями. Водночас на прикладі інавгурації Джозефа Байдена автор доводить, що не слід зберігати традиції церемоніальної культури на шкоду авторитету влади й розвитку держави.

Ключові слова: імідж держави, політика, правляча еліта, суспільство, культура.

Oksana ZAKHAROVA,

orcid.org/0000-0002-2143-7020

Doctor of Historical Sciences, Professor;

National Academy of Management of Culture and Arts

(Kyiv, Ukraine) irinamak67@ukr.net

THE INAUGURATION CEREMONY AS THE FACTOR OF PUBLIC DIPLOMACY

Inauguration Ceremony as one of the forms of visual communicative technologies is an effective mechanism of public diplomacy. The latter promotes the development of partnership between states and solution of international problems in a peaceful way.

Ceremonial norms contain not only ideology but social psychology of society. Without adequate interpretation of them it is impossible to understand correctly the behavior of statesmen in specific situations connected with their status.

The Inauguration Ceremonies in the USA, Czech Republic, Lithuania, Latvia, and Ukraine are considered in the article as the factor of public diplomacy that is the image creation tool, its attraction for the countries of the world community.

The specificity of inauguration as a public phenomenon makes ceremonial performance a kind of illustration of mores and tastes of ruling elite and balances between participants of ceremony and society.

The author carried out the investigation and made a conclusion that inauguration ceremonies of Barack Hussein Obama (US president) and Milosh Zeman (Czech Republic president) as the factors of public diplomacy contributed to building a positive image of the state.

The history of ceremonial culture indicates that in most cases the relation to the inauguration ceremony is the relation to the authorities.

Every state ceremonial is a program of current government. Despite the fact of keeping traditions of initiation into power in the USA laid down at the end of the XVIII century newly elected president comes with his own program of action. This program has specific goals and objectives dictated by internal and external situations. At the same time the author gives the example of Joseph Biden inauguration and proves that we shouldn't keep traditions of ceremonial culture to the detriment of the authority and state development.

Key words: state image, politics, ruling elite, society, culture.

Постановка проблеми. Предмет дослідження програми полягає в порівняльному аналізі церемоній інавгурації з точки зору програми влади в США, Чехії, Литві, Латвії та Україні. Дослідження церемонії інавгурації як фактору культурної дипломатії міститься в публікаціях О. Ю. Захарової (Захарова, 2020: 114–124), у яких автор стверджує, що інавгураційні урочистості – це політика, престиж, імідж влади.

Актуальність роботи полягає в тому, що в нормах того чи іншого державного церемоніалу полягає не тільки ідеологія, але й соціальна психологія суспільства, без адекватного тлумачення якої неможливо правильно зрозуміти поведінку державних діячів у конкретних ситуаціях, пов'язаних з їх офіційним статусом.

Мета статті полягає в тому, щоб основні аналізу опублікованих джерел виявити культурні й політичні особливості церемоній інавгурації в перерахованих вище країнах як факторів публічної дипломатії.

Виклад основного матеріалу. Класичне визначення публічної дипломатії належить декану Школи права й дипломатії імені А. Б. Флетчера в університеті Тафтса Е. Гулліону: «Під публічною дипломатією ми розуміємо засоби, за допомогою яких уряди, приватні групи і окремі особи змінюють установки і думки інших народів і урядів таким чином, щоб вплинути на їх зовнішньополітичні рішення» (Лукін, 2013: 70).

Публічна дипломатія передбачає міжнародні відносини, що виходять за рамки класичної дипломатії.

Основними лініями публічної дипломатії є такі: «суспільство – суспільство»; «уряд – суспільство»; «суспільство – уряд».

Об'єктами публічної дипломатії є цінності, культура, політика.

Суб'єктами є приватні групи інтересів, дипломати, учасники культурних комунікацій, зарубіжні кореспонденти.

Одним з головних інструментів публічної дипломатії є комунікативні технології, які посідають важливе місце в легітиматії владних інститутів, до яких належать церемонії інавгурації.

Церемонія інавгурації (від лат. "Inauguro" – «присягаю») – урочистий вступ Президента на посаду – вперше відбулась 30 квітня 1789 року в Нью-Йорку. Джордж Вашингтон, поклавши ліву руку на Біблію, виголосив присягу, яку завершив фразою "So help me God" («І хай допоможе мені Бог»), після якої і нині Президент офіційно вступає на посаду.

Створення нової столиці США – Вашингтону – багато в чому пов'язане з побоюванням

організаторів церемонії, що політична еліта Нью-Йорка зможе чинити тиск на Президента. Першим главою держави, який приніс присягу у Вашингтоні, був Томас Джефферсон. При ньому в церемонію були внесені нові деталі, такі як концерт, феєрверк, військовий парад, які стали з часом традицією.

Протягом усієї історії США церемонія інавгурації зазнала цілої низки серйозних змін, обумовлених політичною доцільністю (Захарова, 2020: 114–124).

Якщо у ХХ столітті одна з найяскравіших інавгурацій пов'язана з ім'ям Джона Кеннеді, то на початку ХХІ століття політичний символізм був доведений до досконалості, на наш погляд, на інавгурації Барака Х. Обами у 2009 році.

Церемонія була присвячена 200-й річниці від дня народження Авраама Лінкольна, тому практично кожен елемент інавгурації мав певний політичний сенс.

Важливо відзначити, що всі складові частини інавгураційних урочистостей мають цілком певний політичний сенс. Все, починаючи з примірників Біблії, на яких присягав Президент, і аж до вибору репертуару інавгураційного концерту – в ньому стояли поряд поп, кантрі, латинос, рок, – відповідало основній ідеї торжества: 44-й Президент США буде служити на благо своєї країни, в якій кожен громадянин незалежно від політичної, релігійної, расової та сексуальної приналежності має рівні права й можливості. Традиційні негритянські пісні «Настають зміни», «Ми подолаємо», як ми можемо припустити, не були виконані на концерті, щоб у громадян США не склалося враження, що Президент країни пам'ятає і шанує боротьбу афроамериканців за свої права, тоді як внесок у розвиток демократії інших народів, що формували американську націю, для нього не настільки очевидний.

Наступник Барака Обами – Дональд Джон Трамп (14 червня 1946 року народження) – став на той момент найстарішим новообраним Президентом в історії США (раніше рекорд належав Рональду Рейгану, обраному у віці 69 років).

В ході передвиборної компанії Д. Трамп зробив неможливе: він «переміг» Голлівуд, який у важкі для Америки періоди її історії формував національну ідею держави.

Д. Трамп «переграв» великих акторів, він створив свій Голлівуд, свою «фабрику мрій», довівши, що «правда – найкраща пропаганда». Він озвучив реальні проблеми населення не тільки «багатоповерхової», але й «одноповерхової» Америки і переміг.

У політиці немає дрібниць, кожен елемент, все – від манери політика триматися й говорити до його програмних документів – має посилювати авторитет держави, робити його більш привабливим в очах світової спільноти. Якщо інавгурація Б. Х. Обама – церемонія інтелектуальної еліти нації, девіз яких «зберігати минуле, шанувати сьогодення і формувати майбутнє», то інавгурація Д. Трампа адресована тим, хто поважає минуле, але живе справжнім, тобто населенню Америки, а не істеблішменту Вашингтону.

Інавгурація Джозефа Байдена (20 січня 2021 року), як і Дональда Трампа, проходила на тлі протестних виступів, в умовах заходів безпрецедентної безпеки (центр Вашингтону охороняли десятки тисяч поліцейських і представників Національної гвардії США). Ці заходи викликані нападом прихильників Дональда Трампа на Капітолій 6 січня. Сама будівля Конгресу, оточена триметровим парканом, була закрита для відвідування. Потрапити на церемонію можна було за запрошеннями. Якщо в минулому інавгурацію могли відвідати до 200 тисяч осіб, то зараз у вільний доступ надійшла одна тисяча квитків.

Конституція США не містить чітко прописаних вимог про порядок проведення церемонії інавгурації. У документі міститься текст присяги. У 2021 році організатори церемонії вирішили виключити з програми деякі традиційні заходи та організувати церемонію, яка, як заявив виконавчий директор комітету з організації інавгурації М. Варгезе, «об'єднає американців, всю нашу націю, особливо в такий важкий для країни час».

До початку інавгурації Д. Байден відвідав месу в соборі апостола Матвія – кафедральному храмі Римсько-католицької єпархії Вашингтону.

Перед церемонією складання присяги Леді Гага виконала гімн США. Першою перед будівлею Капітолію клятву на вірність Конституції дала Камала Харріс, яка стала першою жінкою на посаді віце-президента США і першою людиною афроамериканського або азіатського походження на цій посаді.

Після принесення присяги Дж. Байден виступив з промовою, в якій окреслив ключові напрями розвитку держави, яка зіткнулася з підйомом політичного екстремізму, внутрішнього тероризму, якому потрібно протистояти і який необхідно перемогти.

«Перед Богом і всіма вами даю вам слово, що завжди буду захищати Конституцію, демократію і Америку. Разом ми напишемо американську історію – історію надії, а не страху», – резюмував Дж. Байден свою промову.

Основна ідея виступу полягає в тому, що новий Президент буде прагнути об'єднати громадян США, ставши «Президентом для всіх американців».

Традиційний святковий парад було скасовано, замість також традиційного балу відбулось віртуальне святкове телешоу в прайм-тайм. Напередодні церемонії «The New York Times» повідомила, що провідним буде актор Том Хенкс, а серед запрошених є Джастін Тімберлейк, Демі Ловато, Джон Бон Джові, Ент Клемонс, Брюс Спрінгстін, Джон Ледженд і рок-група «Foo Fighters». Вони виступатимуть з різних частин країни.

На інавгурації були присутні три попередника Дж. Байдена з подружжям, а саме Барак і Мішель Обама, Джордж і Лора Буш, а також Біл і Хіларі Клінтон. Всього на сцені з ними сиділи близько 200 осіб.

Дональд і Меланія Трамп відмовилися не тільки від участі в церемонії інавгурації, але й від традиційної зустрічі нового господаря Овального кабінету в Білому домі, після екскурсії яким подружжю Трамп слід проводити новообраного Президента до Капітолію для принесення присяги.

Вранці в середу Дж. Трамп залишив Білий дім і відправився на військову базу Ендрюс в Меріленді, де він востаннє виступав на посаді Президента. Д. Трамп подякував присутнім на льотному полі членам його сім'ї та співробітникам адміністрації, він також говорив про свої досягнення на посту Президента. «Ми повністю виклалися, як прийнято говорити у спортсменів, цілком виклалися, – підбив підсумки колишній Президент. – На нашому шляху було багато перешкод. І ми подолали ці перешкоди». Захід супроводжувався виступом військового оркестру та салютом з 21 гармати. Після цього Д. Трамп вилетів у свою резиденцію Мар-а-Лаго у Флориді.

Таким чином, інавгурація Дж. Байдена, як і Д. Трампа, пройшла на тлі протестних рухів, які не дають змоги назвати церемонію «святом демократії».

Церемоніальна культура у США завжди відрізнялася своєю гнучкістю. Ми вважаємо, що слід переглянути план церемонії.

Головне – це присяга Президента. За таких умов має сенс подумати про повернення процедури в будівлю Конгресу, оскільки церемонія на Західній терасі передбачає присутність численної глядацької аудиторії, яка не відокремлена від Капітолію парканом. Тим більше, що церемонія може транслюватися на спеціально встановлених моніторах.

Слід зазначити, що у Сполучених Штатах, як ні в якій іншій демократичній країні світу, особливу увагу в ході церемонії приділяють резиденції Президента – Білому дому, який, крім усього іншого, є уособленням сімейних цінностей.

Однак коли колишній Президент з дружиною відмовляються зустріти новообраного Президента і його дружину в Білому домі, то замість символу політичної стабільності і непорушності сімейних традицій резиденція Президента стає символом політичного скандалу.

У церемонії обов'язково повинен бути присутнім військовий парад. Бажано також зберегти президентський бал, для якого кожен штат міг би підготувати свою хореографічну композицію. Основною ідеєю свята є єдність нації.

Інавгурація – це перш за все дотримання встановлених протокольних правил. Дії Президента – це низка таких взаємопов'язаних етапів, як поява глави держави на місці проведення церемонії; принесення ним присяги та отримання символів влади з рук уповноваженого посадовця; проголошення інавгураційної промови; прийом військового парадного вівань; присутність на святкових заходах.

Церемонія інавгурації не виключає урочистості, що зумовлені, як уже зазначалося, самим змістом слова «інавгурація», переклад якого натякає на коронаційний обряд.

У Чехії церемонія має також «королівський відтінок», вона супроводжується дзвонами собору Святого Віта й гарматним салютом. Однак у 2018 році символи інавгурації були покликані нагадувати не про історію Чеського королівства, а про 100-ліття утворення незалежної Чехословаччини, в історії якої особливе місце посідає особистість видатного державного діяча Т. Г. Масаріка.

«Як визначна людина, Масарік був живим зразком гідності, справедливості і терпимості. Своїми високими людськими якостями він зумів змусити навіть своїх супротивників полюбити і поважати себе. Не захоплений <...> вузьким націоналізмом, він ніколи не зглянувся до дрібного політиканства і демагогічної пропаганди» (Караосманоглу, 1978: 111–112).

Т. Г. Масарік не належав за походженням до вищих кіл суспільства, але вмів триматися з такою гідністю, що захоплював аристократів колишньої Австро-Угорської імперії.

Терпимість Т. Г. Масаріка, його мудрість виявлялися, зокрема, у ставленні до чеської мови. Під час зустрічі з однією з титулованих осіб у відповідь на її скарги про труднощі вивчення чеської мови він зауважив: «Чому ви змушені вчити чеську мову? Хто в нашій країні не розуміє німецької? І не забувайте, що це рідна мова моєї матері» (Караосманоглу, 1978: 112).

Про роль Т. Г. Масаріка у створенні єдиної чеської держави нагадував присутнім оригінал президентського штандарта, який висів у Владиславській

залі, на якому зображений великий герб Чехословацької республіки, що складається з древніх гербів Чехії, Словаччини, Підкарпатської Русі, Моравії, Сілезії і земель Тешина, Опави і Ратіборжа.

З нагоди ювілею військові, одягнені в старовинну форму чехословацьких легіонерів, внесуть в зал Установчий документ країни, складений у 1920 році. Поклавши руку на Конституцію, Президент виголосить присягу, текст якої підпише за столом Т. Г. Масаріка. Із зали Президент виходить під музику Бедржиха Сметани з опери «Лібуше».

Громадяни, які зібралися в Празькому Граді, зможуть привітати Мілоша Земана в той момент, коли він під дзвони пройде між рядами почесної варти в храм св. Віта. У соборі Президент із дружиною вклоняться мощам небесного покровителя Чехії святого Вацлава і покладуть квіти до його черепу. Кардинал Домінік Дука привітає главу держави й прочитає молитву.

На наш погляд, церемонія інавгурації в Чехії, яку, слід зазначити, міг відвідати будь-який бажаючий, є одним з кращих прикладів гармонійного поєднання монархічних і демократичних традицій, які, доповнюючи одна одну, є важливими складовими частинами комунікативної технології, метою якої є інформування громадян про цінності правлячої еліти, її цілі та завдання.

Про значення протоколу у формуванні іміджу держави і, як наслідок, зміцнення його авторитету на світовій арені свідчать інавгураційні урочистості з нагоди вступу на посаду Президента Литви Гітанаса Науседа (Наусед).

Найбільший інтерес з боку засобів масової інформації викликав вечірній прийом в день інавгурації, список запрошених на який преса активно обговорювала ще за тиждень до заходу. «Незапрошені» скаржилися на нового Президента й «відповідальних за його комунікацію в соцмережах і на новинних порталах». Скандальна ситуація склалася із запрошеннями підписантів Акта незалежності, деякі з яких отримали запрошення за два дні до церемонії і без дружин.

Слід зазначити, що одним з найбільш «гучних» інавгураційних балів в Литві був прийом з нагоди вступу на посаду Президента Роландаса Паксаса, на який запросили дипломатичний корпус, провели парад і підняли в повітря літаки і вертольоти.

На прийом з нагоди інавгурації Далі Грібаускайте іноземні дипломати запрошені не були. В період економічної кризи Президент вирішила відмовитися від дорогих прийомів в знак солідарності з народом, що переживає труднощі, тому до прийому з нагоди вступу на посаду Гітанаса Науседа була прикута така пильна увага.

Список гостей склав від 1 200 до 2 000 осіб, серед яких значну кількість становили представники культури, зокрема музиканти, співаки, художники, молоді литовські виконавці, журналісти, спортсмени, а також лікарі, колишні засланці та їхні родичі, представники благодійних фондів та організацій, військові, юристи. Російську пресу представляв керівник “Rusradio LT” Ернест Алесін. На прийом були запрошені акредитовані посли іноземних держав.

Загалом запрошені залишилися задоволені організацією прийому, але фахівці в галузі протоколу відзначили, що «литовській еліті ще не прищепили гарний смак», адже багато жінок прийшли в коротких яскравих сукнях з глибокими декольте або з відкритими плечима, чоловіки були без краваток, а деякі навіть без піджаків, інші наділи фрак, хоча це є прерогативою господаря і центральної фігури вечора – Президента.

Присутній на прийомі політолог Лаурас Белінас нагадав громадянам, що «жителі Литви переоцінюють значення Президента. На нього дивляться як на короля і останню інстанцію у вирішенні будь-яких питань. Президента представляють як особистість, яка може багато чого. Головне – вибрати такого, який може і хоче допомогти людям. Реальні повноваження Президента, прописані у 84-й статті Конституції, можна звести до однієї фрази: «Зі схвалення Сейму або після узгодження з урядом»».

Про роль протоколу у формуванні комунікативних зв'язків свідчить скандал, пов'язаний з інавгурацією Президента Латвії Егілса Левітса, який вибухнув після поста відомого композитора й голови Латвійської опери і балету Зігмарса Лиепінша у “Facebook”.

З. Лиепінш гостро висловився щодо того, що на інавгураційний бал його запросили одного, зазначивши, що йому таке запрошення здається непристойним.

Експерт з протоколу Аїя Страутмане зазначила, що називати «зрадою візит на інавгурацію без пари буде перебільшенням». Однак у багатьох країнах прийнято, що на заходах такого рівня тільки неодружених прийнято запрошувати без пари, і цей статус уточнюється заздалегідь. Аїя Страутмане, на наш погляд, справедливо зазначає, що норм протоколу слід дотримуватися і не слухати аргументи «мовляв, Президент так захотів». У цьому твердженні укладено погляд на права та обов'язки керівника на пострадянському просторі, для якого особисті побажання важливіше репутації держави.

Однак якщо порядок і форма запрошення на президентський прийом підлягають обговоренню, то в разі неправильної вимови тексту присяги її прочитання має бути повторено.

Під час проголошення клятви обраний Президент Латвії Егілс Левітс переплутав останнє слово: замість «совість» сказав «свідомість». Спікер Сейму Інара Мурнієце попросила Президента повторити текст присяги, щоб він відповідав Конституції (Левітс).

У більшості європейських держав текст Конституції є одним з найважливіших інавгураційних елементів, символом демократії.

Саме видання інавгураційного примірника становить історичну та художню цінність. Так, 6 серпня 2015 року Анжей Дуда виголосив урочисту присягу, тримаючи руку на Конституції Польщі, яку вручну сталевим пером переписала краківська каліграфістка Єва Ляндовська. Унікальний екземпляр Конституції Польщі надала 5 серпня спікер Сейму Малгожата Кідава-Блонська.

У програмі інавгурації є передача Президенту Ордена Білого Орла і Хреста Великого Ордена відродження Польщі, церемонія прийняття командування Збройними силами на площі Пілсудського, покладання квітів до Могили невідомого солдата.

Промова Президента – це програма влади. Щодо пріоритетів у зовнішній політиці, то А. Дуда акцентував увагу на зміцненні відносин із країнами-сусідами Польщі від Балтійського до Чорного морів та Адріатики. Президент висловився за більшу присутність НАТО в регіоні.

Водночас Президент Чорногорії Міло Джуканович заявив після вступу на посаду, що Чорногорія вступить до Європейського Союзу.

Зміна форм правління завжди тягне за собою введення нових церемоній і наповнення новим ідеологічним змістом загальноприйнятих старих норм. Державні церемоніали покликані встановлювати канали комунікації між «низами» і «верхами».

Інавгурація має бути «цікавою» для перегляду. Однак мова мистецтва є в цьому разі механізмом публічної дипломатії, елементом м'якої сили, тому бажання запросити на церемонію якомога більше гостей (інавгурація Президента Латвії) всупереч правилам протоколу не сприяє створенню позитивного іміджу держави.

У більшості держав на пострадянському просторі триває процес формування нових еліт. Те, наскільки болісно проходить ця процедура, видно з інавгураційних сценаріїв. Основною проблемою є персоналізація церемонії, підкреслено високу увагу до особистості Президента, яка обігрується на церемонії шляхом використання певних художніх засобів.

У понеділок, 20 травня 2019 року в приміщенні Верховної Ради в Києві відбулась інавгурація Президента України Володимира Зеленського, (Захарова, 2020: 315–321), за якого проголосували 73% українських виборців. Після присяги на Пересопницькому Євангелії та вручення символів Президента України В. О. Зеленський виголосив промову.

На початку виступу Президент процитував свого шестирічного сина: «Тату, я по телевізору почув, що Зеленський – Президент. Виходить, що я теж Президент».

Дитячий жарт Президент використав для формулювання головної ідеї свого виступу: «Кожен з нас Президент <...> Це не моя, а наша спільна перемога» (Зеленський).

Ключовими фразами виступу є такі.

1) «Так, ми вибрали шлях в Європу. Але Європа не десь там, Європа буде і тут (в голові). І коли Європа буде ось тут <...>, вона буде в Україні».

2) «Кожен з нас переселенець: ті, хто втратив свій будинок, і ті, хто відкрив двері власного будинку, розділивши цей біль».

3) «Я готовий втрачати свою популярність, свої рейтинги, і якщо буде потрібно, то я без вагань готовий втратити свою посаду для того, щоб настав мир».

4) «Потрібно не розповідати про стандарти НАТО, а творити ці стандарти».

5) «Ми всі українці, де б не жили. Україна не в паспорті, Україна – в серці».

В кінці виступу Президент заявив, що розпускає Верховну Раду України.

В одній зі своїх монографій, присвячених історії державних церемоніалів Російської імперії, автор полемізує з американським дослідником Р. Уортманом, на думку якого, державні церемоніали – це сценарій влади. Однак сценарій – це театр, а державний церемоніал, у якому дійсно панує невербальна мова спілкування, – це не сценарій, а реальна програма влади, основні напрями якої повинні бути позначені у виступі і потім підтвержені реальними законодавчими актами.

Однак мова В. О. Зеленського, на наш погляд, є саме сценарієм влади. Як відомо, дітей переграати не можна. Цитування на початку виступу фрази 6-річної дитини, як і порада громадянам України розміщувати в кабінетах не портрети Президента, а фотографії своїх дітей, робить позитивний вплив на свідомість більше, ніж конкретно запропонована програма, оскільки ці фрази звернені насамперед до почуттів виборця.

Важливо відзначити, що ці істини близькі людям не тільки в Україні, але й за її межами.

Мова В. О. Зеленського – це більшою мірою не програма дій, а засіб, за допомогою якого інші народи й уряди можуть змінити своє ставлення до України, після чого може настати прийняття взаємовигідних угод.

Однак публічна дипломатія не є ліками, здатними усунути проблеми держави, тому безглуздо говорити про престиж держави без конкретних дій владних структур, спрямованих на підвищення рівня життя громадян, розвиток демократичних інститутів в суспільстві.

Висновки. Загалом вивчення церемоній інавгурації на пострадянському просторі приводить до висновку, що Президенту відводиться роль «коронованої особи».

Ми вважаємо, що церемонії інавгурації Б. Х. Обама і М. Земана, присвячені А. Лінкольну, М. Л. Кінгу (США) і Т. Г. Масаріку (Чехія), найбільшою мірою сприяли створенню позитивного іміджу США і Чехії в очах світової спільноти і, як наслідок, є фактором «м'якої сили», тобто привабливості держави.

Однак слід зазначити, що з плином часу США все більше відходили від так званої гнучкості політичного символізму.

Непорушні духовні та моральні цінності нації, які відображені в головній події церемонії – присязі Президента на Біблію, всі інші елементи (порядок прибуття, місце, торжества тощо) можуть бути змінені з урахуванням принципу політичної доцільності.

Історія церемоніальної культури свідчить про те, що здебільшого ставлення до церемонії вступу у владу – це ставлення до самої влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Захарова О. Ю. Власть церемониалов и церемониалы власти в Российской империи XVIII – начала XX века : монография. Москва : АиФПринт, 2003. 400 с.
2. Zakharova O. Y. US President's inauguration ceremonial as a factor in inter cultural communication. *Reality of Politics*. 2020. № 2 (12). P. 114–124.
3. Zakharova O. Y. Inauguration ceremony in Ukraine as a factor of cultural diplomacy. *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*. 2020. № 38. Nr. 1–2. P. 315–321.
4. Караосманоглу Я. К. Дипломат поневоле: воспоминания и наблюдения. Москва : Международные отношения, 1978. 308 с.
5. Лукин А. В. Публичная дипломатия. *Международная жизнь*. 2013. № 3. С. 70.
6. Науседа. Какое наследство получает Гитанас Науседа. URL: <https://eaily.com/ru/news/2019/07/12/inauguraciya-prezidenta-litvy-kakoe-nasledstvo-poluchaet-gitanas-nauseda> (дата звернення: 18.02.2020).

7. Левитс. Новому президенту Латвії пришлося дважда повторити. URL: <https://ria.ru/20190708/1556300254.html> (дата звернення: 18.02.2020).

8. Зеленский В. А. Текст речи В. Зеленского на инаугурации. URL: <https://kh.vgorode.ua/news/sobytyia/397462-ynahuratsyia-vladymyra-zelenskoho-hde-smotretonlin> (дата звернення: 09.07.2020).

REFERENCES

1. Zakharova O. Y. Vlast tseremonialow I tseremoniali vlasti v Rossijskoi imperii XVIII-nachala XX veka. Monographia. [Power of ceremonials and ceremonials of power in Russian Empire of XVIII – beginning XX centuries. Monograph]. Moscow: AiFprint. 2003. 400 p. [in Russian].

2. Zakharova O. Y. US President's inauguration ceremonials a factor in inter cultural communication // Reality of Politics Poland, Quarterly 2020. № 2 (12). P. 114–124 [in English].

3. Zakharova O. Y. Inaguration ceremony in Ukraine as a factor of cultural diplomacy // Peridyk Naukowy Akademii Polonijnej Poland, 2020, № 38, nr. 1–2. P. 315–321 [in English].

4. Karaosmanoglu J. K. Diplomat ponevole. Vospominaniya I nabludeniya. [Reluctant diplomat. Memories and observations]. M. 1978. P. 111–192 [in Russian].

5. Lukin A. V. Publichnaya diplomatiya. Mezdunarodnayaz hizn. [Public diplomacy. International life]. 2013. № 3. P. 70 [in Russian].

6. Nauseda. Kakoye nasledstvo poluchayet Gitanas Nauseda [What inheritance does Gitanas Nauseda get]. <https://eadaily.com/ru/news/2019/07/12/inauguraciya-prezidenta-litvy-kakoe-nasledstvo-poluchaet-gitanas-nauseda> (date of application 18.02.2020) [in Russian].

7. Levits. Novomu president Latvii prishlos dvazhdi povtorit...[New president of Latvia had to repeat twice...]. <https://ria.ru/20190708/1556300254.html> (date of application 18.02.2020) [in Russian].

8. Zelensky V. A. Tekst rechi V. Zelenskogo na inauguratsii. [Text of Zelensky's speech on his inauguration]. URL: <https://kh.vgorode.ua/news/sobytyia/397462-ynahuratsyia-vladymyra-zelenskoho-hde-smotretonlin> (date of application 09.07.2020) [in Russian].